

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.I.20.212/2017/4.szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. Petrassy Miklós ügyvéd által képviselt **felperes neve (címe)** szám alatti lakos felperesnek – a jogi előadó által képviselt **alperes neve (címe)** szám alatti székhelyű alperes ellen személyiségvédelmi igény érvényesítése iránt indított perében a Szolnoki Törvényszék 2016. december 5. napján kelt 6.P.21.142/2015/29. számú – 33. számon kiegészített – ítélete ellen a felperes részéről 31. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezését azzal a pontosítással **hagyja helyben**, hogy a sérelemdíjra való utalást mellőzi.

Kötelezi a felperest, fizessen meg az államnak – külön felhívásra – 160.000,- (Egyszázhatvanezer) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S

A felperes és **(személy neve)** 1980-ban kötöttek **(ország neve)**-ben házasságot, melyből 3 gyermekük született, akik a felperestől külön élnek. 1985-ben Magyarországra költöztek, házasságuk harmonikus, kiegyensúlyozott volt.

A felperes házastársánál 2010 decemberében bőrtályog alakult ki, amit az alperesi kórházban megműtöttek. Kezelőorvosa a fertőzés veszélye miatt mellkasi röntgen és hasi ultrahangvizsgálatot is elrendelt. A 2011. január 5-én elkészült röntgenfelvétel a néhai tüdejének bal csúcsában egy gyermektenyérynyi nagyságú árnyékot, ún. beszűrődést mutatott ki. A röntgenlelet eredményéről a beteget nem tájékoztatták, a kórházi zárójelentés sem tartalmazta. A 2012. április 26-án végzett tüdőszűrés lelete a néhai tüdejének bal felső lebenyében elváltozást rögzített. A betegnek ekkorra már a fájdalmai voltak. Több egyéb vizsgálat után május 15-i CT vizsgálatának eredménye tüdejében nagy méretű tumort mutatott ki. Miután a házaspár előtt ismertté vált, hogy az elváltozás már a 2011. januári leleten is látható volt és őket erről nem tájékoztatták, bizalmuk megrendült az alperesi intézményben, úgy döntöttek, hogy a beteg kezelését **(ország neve)**-ben folytatják. A 2012-13. évi kezelések ellenére a daganat növekedett és áttért a jobb tüdőlebenyre is. 2013. után a beteg már további kezeléseket nem vállalt, magát kezelte itthon különböző terápiákkal. Állapotára jellemző volt, hogy nem vált fekvőbeteggé, halála napjáig végezte a ház körüli munkákat. A házasság kapcsolata a férj betegsége alatt tovább erősödött, egyre jobban kötődtek egymáshoz. Néhai **(személy neve)** 2014. június 19-én elhunyt.

A férj halála jelentősen megváltoztatta a felperes életét, a haláleset évében érzelmi működése zavart szenvedett, erős reakciói voltak, nem volt képes összeszedetten élni, nem vett tudomást a körülötte

lévő világról, szokásos teendőit elhanyagolta. A gyász elviselését gyermekei távolléte nehezítette. A normál szintet meghaladó, elhúzódó gyászreakció a mai napig jellemző pszichés állapotára. Otthonában nem találja helyét, nem tud rendszeresen munkát végezni. 2015-ben néhány hónapig dolgozott, azonban munkájára nem volt képes koncentrálni. 2015. július 16-án jelentkezett az alperes pszichiátriai szakrendelésén. A szakorvos súlyos depressziós epizódot diagnosztizált nála pszichotikus tünetekkel, feltüntetve a még fennálló gyászreakciót. Terápiás lehetőséget ajánlott fel, amit a felperes nem fogadott el. Hozzá tartozói rábeszélésére (**ország neve**)-ben 3 alkalommal vett részt pszichiátriai kezelésen, majd azt sem folytatta. Érzelmi állapotának problémái jelentősek, eléri a pszichiátriai betegség szintjét.

A felperes házastársa 2012-ben a ...-i Városi Bíróságon pert indított az alperes ellen nemvagyoni kártérítés iránt arra hivatkozva, hogy súlyos, kirívó mulasztása jelentős mértékben csökkentette gyógyulási, túlélési esélyeit. Halálát követően jelen per felperese a perbe jogutódként lépett be. Az eljárásban megállapították, hogy a néhai férj betegsége 2011. elején műtetre alkalmas stádiumban volt, amennyiben a beavatkozást akkor elvégzik, gyógyulási esélye 50 %-os lett volna. Erre figyelemmel a Szolnoki Törvényszék 4.Pf.21.432/2014/6. számú jogerős ítéletével az alperest 10.000.000,- Ft nemvagyoni kártérítésben és járulékaiban marasztalta.

A felperes jelen keresetében 5.000.000,- Ft nemvagyoni kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alperest arra hivatkozva, hogy mulasztása és az azzal okozati összefüggésben bekövetkezett haláleset miatt sérült a teljes és egészséges családban éléshez, valamint az egészséghez fűződő személyiségi joga. Állította, ennek kapcsán pszichés egészségkárosodást szenvedett el, krónikus gyászreakció alakult ki nála.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Nem vitatta, hogy felelősség terheli a néhai házastársának halála miatt, álláspontja szerint azonban az előzményi perben megítélt nemvagyoni kártérítés kiugróan magas összege a felperest ért hozzátartozói kár reparálására is alkalmas. Hangsúlyozta, kamatokkal együtt 12.000.000,- Ft-ot meghaladó összeget fizettek ki a felperesnek, mint jogutódnak. Véleménye szerint ugyanakkor a felperes magatartása is közrehatott kialakult állapotában, neki felróható, hogy az előírt pszichiátriai kezelésen nem vett részt.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest 3.000.000,- Ft sérelemdíj megfizetésére, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A felperes nemvagyoni kártérítés iránti igényét sérelemdíj megfizetésére irányuló követelésként kezelte arra hivatkozva, hogy a káresemény az új Ptk. hatályba lépését követően következett be. Figyelembe vette, hogy a felperes néhai férje halálával közeli hozzátartozóját veszítette el, akivel 34 éven át harmonikus házasságban, szoros érzelmi kötelékben élt, amit az alperes sem tett vitássá. Ugyancsak értékelte, hogy az igazságügyi szakértői vélemények egybehangzóan megállapították, a felperesnél pathológiás gyászreakció alakult ki, aminek súlyossága eléri a pszichiátriai betegség szintjét. A pathológiás reakció és a néhai házastárs halála között közvetlen okozati összefüggés áll fenn. Mivel az alperes mulasztása folytán sérült a felperes teljes családban éléshez fűződő személyiségi joga, valamint lelki egészsége, sérelemdíjra jogosult. A sérelemdíj mértékének megállapításánál egyfelől mérlegelte a felperes élethelyzetének traumatikus változását, a máig tartó gyászreakciót, másfelől azt a tény, hogy nem tett meg mindent kezelése érdekében. Mérlegelési körébe vonta továbbá az alperes által már teljesített kártérítés nagyságrendjét is arra figyelemmel, hogy bár az a néhai saját jogú igényén alapult, az összeg felhasználásáról már a felperes döntött. A sérelemdíj megállapításánál a jelenlegi ár- és értékviszonyokat vette alapul, ezért mellőzte a késedelmi kamatban való marasztalást.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, melyben elsődlegesen annak részbeni megváltoztatását és az alperes kereset szerinti marasztalását kérte azzal, hogy a másodfokú bíróság nemvagyoni kártérítés jogcímen marasztalja az alperest, míg másodlagosan az elsőfokú ítélet perköltségre vonatkozó részének megváltoztatását kérte oly módon, hogy azt az ítélet tábla a marasztalási összeghez igazítsa. Kifejtette, az alkalmazandó jogszabály tekintetében a jogsértő magatartás tanúsításának időpontja bír jelentőséggel, melyre figyelemmel az ügyben az 1959. évi IV. törvény (rég Ptk.) szabályai irányadók. A marasztalási összeg kapcsán kiemelte, az igazságügyi pszichológus szakértői vélemény megállapította, hogy a felperes esetében nem alakult ki kellő belátása lelki működésének zavarára vonatkozóan, ennek hiányában viszont változtatási motivációja is problémásnak tekinthető. A betegségbelátás hiánya pszichiátriai kórállapotának része, annak egyik eleme, s ekképpen nem tekinthető tudatos, illetve felróható magatartásnak. További véleménye szerint az előzményi per alapján kifizetett kártérítés nem vehető figyelembe jelen perben az összeg meghatározásakor, mert egyrészt az a néhai férj jogán alapul, másrészt az alperes nem kerülhet azáltal kedvezőbb – egyben a felperesre kedvezőtlenebb – helyzetbe, hogy a beteg az általa indított per jogerős befejezése előtt elhunyt. Kifogásolta az elsőfokú ítélet indokolásának arra vonatkozó megállapításait is, hogy a már teljesített kártérítést a felperes használta fel, hiszen azt nem életkörülményeinek, életminőségének javítására fordította, hanem férje több mint két éves, részben külföldi gyógykezelése során felhalmozott adósságai törlesztésére. Hangsúlyozta ugyanakkor, a nemvagyoni kártérítés összegének meghatározása során tekintettel kell lenni az alperesi magatartás felróhatóságának fokára, amely ebben az esetben súlyosnak minősíthető.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte annak helyes indokai szerint.

A fellebbezés érdemét tekintve **alaptalan**.

Az ítélet tábla mindenekelőtt rá kíván mutatni, egyetért az alperes fellebbezésben kifejtett jogi álláspontjával az alkalmazandó jogszabályt illetően. A felperes keresetét nem vitatottan az 1959. évi IV. törvény (rég Ptk.) 339. § (1), 348. § (1), valamint az Eütv. 77. § (3) bekezdésére alapította és igényét a rég Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja alapján nemvagyoni kártérítés címén terjesztette elő. Az új Ptk. hatályba lépésével kapcsolatos 2013. évi CLXXVII. törvény (Ptké.) 8. § (1) bekezdése értelmében az új Ptk. személyiségi jogok megsértésének szankcióra vonatkozó rendelkezéseit a hatályba lépését követően történt jogsértésekre kell alkalmazni. A (2) bekezdés szerint az új Ptk. hatályba lépése előtt megsértett személyhez fűződő jogok alapján érvényesíthető polgári jogi igényekre a jogsértés idején hatályos jogszabályi rendelkezéseket kell alkalmazni. A hatályba lépés előtt megkezdődött, folyamatosan tanúsított jogsértő magatartásra pedig – ideértve a mulasztást is – akkor is az új Ptk. hatályba lépése előtt hatályos jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni, ha a jogsértő magatartás befejezése az új Ptk. hatályba lépése utáni időpontra esik.

A perben az alperes nem vitatott károkozó mulasztása abban állt, hogy a 2011. január 5-én észlelt tünetek ellenére – az Eütv. 77. § (3) bekezdésében foglalt gondossági mérce megsértésével – nem tette meg a szükséges intézkedéseket, nem kezdte meg a beteg kezelését és a vizsgálat eredményéről a felperest és házastársát nem tájékoztatta. A késedelem azzal a következménnyel járt, hogy a beteg elvesztette esélyét a gyógyulásra, mert míg 2011 januárjában mód lett volna műtéti úton a daganatot eltávolítani a végleges gyógyulás kb. 50 %-os esélyével, addig 2012 tavaszára a folyamat már inoperábilissá vált, a beteg gyógyulási esélyét elvesztette.

Miután a felperes jogsérelmét okozó alperesi mulasztás időpontja az új Ptk. hatályba lépése előttre esik, a jogvita elbírálására tévesen alkalmazta az elsőfokú bíróság az új Ptk. rendelkezéseit és minősítette át a követelést az új Ptk. szerinti jogkövetkezményre, sérelemdíjra. Mellőzte ezért az ítélet tábla az elsőfokú ítélet rendelkező részéből a sérelemdíjra való utalást.

Az ügy érdemét tekintve az ítéltábla álláspontja a következő:

A felperes keresetében a teljes és egészséges családban éléshez, valamint az egészséghez fűződő személyiségi jogai megsértésére hivatkozva terjesztette elő nemvagyoni kártérítés iránti követelését. Jogsértő magatartásként az orvosi kezelés hiányosságaira hivatkozott, melynek eredményeként házastársa a gyógyulási esélyét veszítette el és ennek folytán sérültek a felperes személyhez fűződő jogai.

A rPtk. általános jelleggel védi a személyiségi jogokat, így azokat kimerítő módon nem is sorolja fel. Generálklauzulaként írja elő, hogy a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani, e jogok a törvény védelme alatt állnak (rPtk. 75. § (1) bekezdés). A felperes által hivatkozott személyiségi jogok közül azonban kifejezetten megemlíti 76. §-ában az egészséghez fűződő jogot.

Elvileg minden személyiségi érdek sérelmét okozó, illetve azt veszélyeztető magatartás jogellenes, vannak azonban olyan körülmények, amelyek esetén a személyiségi jogsértés jogellenessége kizárt. Ilyen a jogosult hozzájárulása, a jogos védelem, a szükséghelyzet, továbbá a jog kifejezett engedélye a sérelmes cselekvés tanúsítására, ami akár jogszabályon, akár szerződésen alapulhat. Ezek fennállta esetén a személyiségi jogsértés eleve kizárt. Személyiségi jogsértés ugyanakkor megvalósulhat közvetetten is, olyan módon, hogy az adott magatartás közvetlenül más személyt érint, az ő irányába nyilvánul meg, ezzel azonban harmadik személynél is személyiségi jogsérelmet előidézve. Személyhez fűződő jog sérelme esetére a rPtk. objektív, illetve szubjektív szankciók alkalmazását teszi lehetővé. Az objektív, azaz felróhatóságtól független szankciókat 84. § (1) bekezdés a)-d) pontjaiban nevesíti, míg a felróhatóságtól függő szubjektív szankciót az e) pontban. Ez utóbbi értelmében akit személyhez fűződő jogában megsértenek, az eset körülményeihez képest kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint. A kártérítés lehet vagyoni, vagy nemvagyoni jellegű. Az, hogy az adott körülmények között a bíróság indokoltnak tartja-e nemvagyoni kártérítés alkalmazását, a bíróság mérlegelésétől függ. Nemvagyoni kárpótlást a fél csak akkor igényelhet alappal, ha bizonyítja olyan, az állított jogsértő magatartással adekvát oksági kapcsolatban álló immateriális hátrány bekövetkeztét, amely már indokolja a nemvagyoni kárpótlás megállapítását. A kárpótlás összegének olyannak kell lennie, ami a hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges. A mérték meghatározásánál vizsgálni kell – együttesen mérlegelve azokat – a jogsértés súlyát, esetleges ismétlődő jellegét, a felróhatóság mértékét, a jogsértésnek a sértettre és környezetre gyakorolt hatását.

A perbeli esetben lényegi szerepet kapott az, hogy az alperes jogsértő magatartása miben állt, és a jogsértéssel közvetlenül érintett károsultnak (a felperes házastársának) milyen kára keletkezett a jogsértő magatartással összefüggésben.

Ahogy az elsőfokú bíróság is helyesen rögzítette, a gyógyulásra való esély olyan érték, amely a kezelés alatt álló személyéhez kötődik, vagyis személyhez fűződő védett jog, elvesztése vagy csökkenése a kár, így a kártérítési felelősség alapja (hasonlóan: Kúria Pfv.III.20.190/2011/3., Pfv.III.21.311/2011/4.). Az esély elvesztésénél a károkozót terhelő olyan – a gondos magatartás Eütv. 77. § (3) bekezdése szerinti követelményét sértő – tevékenység vagy mulasztás értékelhető, amelynek van oksági kapcsolata a gyógyulási esély csökkenésével vagy elvesztésével.

A ...-i Városi Bíróság előtt 2.P.21.925/2012. szám alatt folyamatban volt előzményi perben sem volt vitatott az a tény, hogy a néhai halála, mint sajnálatos „végeredmény” nem az alperes felróható magatartásával áll okozati összefüggésben. Az alperes felróható mulasztása az időben szükséges vizsgálatok, műtéti beavatkozás elmaradásában és a tájékoztatási kötelezettség megszegésében jelölhető meg, amellyel oksági kapcsolatban a gyógyulásra való esély elvesztése áll kárként, nem a

halál mint végeredmény. Ebből következően az alperes károkozó magatartása a felperessel, mint hozzátartozóval szemben sem lehet más, az előzményi perben megállapítottaktól eltérő. A felperes teljes családban éléshez fűződő joga viszont házastársa halálával sérült, ami a fentiekből következően az alperes felróható magatartásával nem áll közvetlen okozati összefüggésben. Ez egyben azt is jelenti, hogy az elhúzódó pathológiás gyászreakció a nemvagyoni kártérítés megítélésekor nem kaphatott szerepet, mert az a házastárs elvesztéséhez, vagyis a halál bekövetkeztéhez kapcsolódik. Kétségtelenül sérült ugyanakkor a felperes egészséghöz és egészséges családban éléshez fűződő személyiségi joga, mivel a gyógyulási esély elvétele nyilvánvalóan fokozott lelki és fizikai igénybevételt jelentett számára házastársának orvosi kezelése alatt, tudva, hogy a daganat inoperábilissá vált. A gyógyulási esély elvesztéséhez ekként kapcsolódó felperesi személyiségi jogsérelem fokához, súlyosságához, időszakához mérten – figyelembe véve a házastárs súlyos betegségével járó fokozott lelki megterhelést is, ami harmonikus házasságban nyilvánvalóan erőteljesebb – az elsőfokú bíróság által megállapított nemvagyoni kártérítés összege az ítélet tábla álláspontja szerint arányos, a hátrányok kompenzálására elégséges.

Nem ért egyet ugyanakkor az ítélet tábla az alperes jogi álláspontjával tekintetben, hogy az előzményi perben megállapított nemvagyoni kártérítés összegét e perben is figyelembe kell venni. Az ott meghatározott nemvagyoni kártérítés ugyanis a felperes házastársa által saját jogán indított perben (rPtk. 85. § (1) bekezdés), az ő személyiségi jogi sérelmeinek kompenzálására került megállapításra, ami a felperesi követelés, a felperest ért személyiségi jogsértések szempontjából irreleváns, függetlenül attól, hogy jogutódként a néhai halála miatt a perbe felperesként belépett.

A kifejtettekre tekintettel az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét – nem érintve annak nem fellebbezett részét – a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján szövegezésbeli pontosítással hagyta helyben. Az eredménytelenül fellebbező felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az államnak – külön felhívásra – megfizetni az eljárás tárgyi illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt 160.000,- Ft fellebbezési eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) és 15. § (1) bekezdése alapján. Az ítélet tábla mellőzte az alperes javára másodfokú eljárási költség megállapítását, mivel a Pp. 67. § (3) bekezdése értelmében – a fellebbezési ellenkérelmet előterjesztő – jogi előadó az ítélet tábla előtt nem járhat el.

Szeged, 2017. június 30.

Dr. Kiss Gabriella s.k.	Bálint Attila s.k.	. Bánfalvi-Bottyán Csilla s.k.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró